

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. II. Durandi sententia rejicitur,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

etiam, inveniatur relationes, perfectionesq; ab-

soluta, & inter illas natura, quæ est radix om-

niunt aliarum; merito in dubium revocatur, in

qua ex illis formalitatibus principium quod divi-

nam processionum consistat?

In cuius difficultatis resolutione, tam variè o-

pinantur Authores, ut tot ferè sint sententiæ

quæ capita. Durandus enim in 1. dist. 6. quæst.

1. docet naturam divinam esse nedum radicale,

sed etiam proximum & immediatum principium

A voluntatem, ut de se est manifestum, nec à Du-

randus dicitur: Ergo intellectus & voluntas di-

vinæ ingrediuntur formalem constitutionem

principij processionum in Deo.

Respondet Durandus: Filium dici Verbum &

Spiritum Sanctum Amorem, non propriè, sed

methaphoricè, & per quandam approbationem

& similitudinem: quia nempe sicut intellectus

est prima proprietas naturæ intellectualis, &

voluntas secunda; ita Verbum primò procedit,

& secundò Spiritus Sanctus: ideoq; Filius Ver-

bum, & Spiritus Sanctus Amor vocatur.

Sed contra primò: Ex eo quòd allegata testi-

monia in rigore accipiantur, nullum sequitur

inconveniens: Ergo abiq; fundamento confu-

git Durandus ad methaphoricas locutiones.

Secundò etiam ratione loca Scripturæ in qui-

bus secunda Persona dicitur Filius, possent in

metaphorico sensu explicari, quòd est absur-

dum; aliàs Verbum propriè Filius non esset. Pa-

teretiqueela: Nam quo jure Durandus testimo-

nia, in quibus secunda Persona dicitur Verbum,

ad methaphoricum sensum detorquet, poterit

etiam ea in quibus dicitur Filius, in methapho-

rico sensu explicare.

Tertiò huic responsioni opponendum est

quòd habet D. Thomas infra quæst. 34. art. 1. ad

1. ubi appellat Originem, fontem Arrianorum,

quòd diceret Filium Dei non esse propriè

Verbum, sed methaphoricè.

Deniq; eo ipso quòd secunda Persona non

procedat per intellectum, & tertia per volunta-

tem, nulla extat ratio ordinis & proprietatis pro-

cessionum in Deo, ut statim dicemus: Ergo nulla

erit ratio cur una dicatur Verbum, & alia Amor.

Probat ergo secundò conclusio. Vel divina

natura est principium quo divinarum processio-

num, sub ratione omnino eadem, vel sub ratio-

ne diversa? Si primum, sequitur evidenter nul-

lam posse assignari rationem, cur una precedat

aliam; cur una generatio sit, & non alia: cur

Verbum ab una tantum Persona, & Spiritus

Sanctus à duabus procedat? quæ omnia absur-

da reputantur à Theologis. Si verò secundum

dicatur, sic subsumo. Sed hæc rationum diversi-

tas, in nullo alio consistere potest, quam in eo

quòd divina natura, prout intellectiva est, sit

principium primæ processionis; secunda verò,

prout volitiva: Ergo intellectus & voluntas nec-

cessariò ingrediuntur principium quo divina-

rum processionum.

Deniq; Durandi sententia rejicitur, ex eo

quòd de Divinis philosophari debemus per ana-

logiam & similitudinem ad res creatas, seclusis

imperfectiõibus: Sed in rebus creatis opera-

tiones immanentes, scilicet intelligere & velle,

non sunt immediatè à natura, præintellecta suis

virtutibus & potentijs, sed ab intellectu & vo-

luntate: Ergo & in Deo.

Dices, magnum quantum ad hoc inter Deum

& creaturas discrimen intercedere: creature

enim, cum sint naturæ potentialis & finitæ, in-

digent principijs proximis ad operandum; Dei

autem natura, cum sit infinita, & actus purissi-

mus, non eget concursu principij proximi ad

suas operationes.

Sed contra: Licet concursus principij proximi

realiter à natura distincti, infinitati & puritati

naturæ divinæ repugnet; non tamen concursus

principij proximi, virtualiter solum aut eminen-

ter à natura distincti, & cum illa realiter identifi-

cati;

§. II.

Durandi sententia rejicitur.

Dico primò, naturam divinam, ut præintelli-

gitur intellectui & voluntati, non esse prin-

cipium quo proximum divinarum processionum;

sed intellectum & voluntatem ad formalem

constitutionem talis principij concurrere.

Probat primò conclusio: Filius in Scripturis

dicitur Verbum Psal. 44. Eructavit cor meum Ver-

bum. Joan. 1. In principio erat Verbum, & ali-

bi passim; & Spiritus Sanctus dicitur charitas,

vel amor productus: 1. Joan. 4. Diligamus nos in-

terum, quia charitas ex Deo est; quæ verba de Spi-

ritu Sancto explicat Augustin. 15. de Trinit. cap.

17. Sed verbum est terminus productus per in-

tellectum; & amor est terminus productus per

cati: Intellectus & voluntas virtualiter solum aut eminenter à natura divina distinguuntur: Ergo puritati & infinitati divinæ naturæ non præjudicat, quod divinæ processiones ab intellectu voluntate, tanquam à principio proximo immediate procedant, & à divina natura radicaliter tantum & mediate.

§. III.

Fundamenta Durandi convelluntur.

71. **O**bjicies primò: SS. Patres Hilarius in lib. de Synodis, Damascenus lib. 1. de fide cap. 8. vocant processionem Filij, *opus naturæ*. Et D. Augustinus 15. de Trin. cap. 20. ait: *Verum per quod omnia facta sunt, esse Filium Dei naturæ*: Ergo ex SS. Patribus, processio Verbi in Divinis, est immediate à natura, & non ab intellectu.

72. Respondeo concessio Antecedente, negando Consequentiam: nam generatio Verbi dicitur à SS. Patribus esse *opus naturæ*, aut à natura, quia est ab illa ut à principio radicali, medio intellectu ut virtute proximâ; vel quia est per ipsum intelligere, quod est constitutum divinæ naturæ, ut in Tractatu de attributis ostendimus.

Dis. 2. art. 1. Addo quod SS. Patres locis citatis agunt contra Arrianos, qui dicebant processionem Filij esse liberam, atq; adeò Verbum divinum esse creaturam; quibus ut se opponant, dicunt illam esse *opus naturæ*, hoc est necessarium & naturale, non verò liberum: non autem intendunt docere illam esse à natura divina tanquam à proximo & immediato principio.

73. Objicies secundo: Etiam si intellectus & voluntas maneat extra constitutionem formalem principij quo divinarum processionum, & istæ sint immediate à natura, potest tamen sufficiens ratio ordinis processionum assignari: Ergo ruit præcipuum fundamentum nostræ sententiæ. Consequentia patet ex supra dictis, Antecedens verò probatur. Etsi attributa divina immediate à natura, hoc est non mediâ potentia dimanent, potest tamen sufficiens ratio reddi, cur unum immediatius quàm aliud naturæ conveniat, & cur unum mediante alio dimanet ab illa: Ergo etiam si Filius & Spiritus Sanctus absq; mediatione intellectus & voluntatis producantur ad intra, poterit sufficiens ratio assignari ordinis divinarum processionum; & cur una aliam supponat, & mediante illâ conveniat.

74. Respondeo negando Antecedens, ad cujus probationem, nego Consequentiam & paritatem. Ratio discriminis est, quia proprietates non petunt medijs principijs proximis à natura dimanare; & licet aliquando una mediante aliâ connectatur cum natura, prima tamen immediate illi convenit; ac proinde ut assignetur ordo dimanationis in proprietatibus, necessarium non est ad principia proxima illis priora recurrere: actus autem seu operationes conveniunt naturæ, quæ est remotum & radicale principium, medijs principijs proximis: ac proinde ratio ordinis inter operationes non potest reddi ex natura immediate, sed medijs principijs proximis operationis, sive realiter à natura distinctis, qualiter in creatis contingit, sive eminenter seu virtualiter, qualiter contingit in Deo.

75. Objicies tertio: Secundum idem proportionaliter debet fecunditas generativa competere creaturis & Deo: Sed fecunditas generativa in creaturis reperta, non convenit illis per intelle-

atum & voluntatem; creature enim purè spirituales generationis capaces non sunt; creature autem corporales & mixtæ, qualis est homo, non per intellectum & voluntatem, sed per aliam potentiam generant sibi simile: Ergo vis generativa non convenit Deo, ratione intellectus, sed ex ipsa naturæ fecunditate immediate procedit.

Respondeo distinguendo Majorem, illam concedo de creaturis purè spiritualibus, nego autem de creaturis corporalibus: quia licet creaturis primi generis non comparat facultas generativa substantialis, convenit tamen illis vis generativa accidentalis: productio enim verbi creati est quædam intelligibilis generatio, unde communiter dicitur, ab intellectu & obiecto pari notiam, partus autem generationis significat. Et licet hujusmodi generatio accidentaliter sit, & generatio rerum corporalium sit substantialis; non huic, sed illi debet divina generatio assimilari: tum quia Deus est natura intellectus: tum etiam quia quæ illi attribuantur, debent esse per similitudinem & analogiam ad perfectiores creaturas, quales sunt spirituales & intellectuales. Addo quod hoc argumentum Durandi, facile potest in ipsum retorqueri, hoc modo. Secundum idem proportionaliter debet fecunditas generativa competere creaturis & Deo.

Sed fecunditas generativa in creaturis reperta, non convenit illis immediate à natura, sed mediante aliquâ potentia: Ergo & in Deo.

Deniq; sic arguit Durandus. Qualis est ordo rei inter realiter differentia, talis est ordo rationis inter differentia ratione: Sed ubi intellectus & voluntas differunt realiter, productio est realiter vi naturæ, non autem intellectus aut voluntatis: Ergo sic est in Deo, in quo intellectus & voluntas solum differunt ratione.

Respondeo negando Minorem intellectum universaliter: in Angelis enim, in quibus intellectus & voluntas realiter differunt, productio non est vi naturæ immediate, sed vi intellectus & voluntatis, ut constat ex dictis: similiter autem divina productionis, non debet esse ad res corporales, sed ad res spirituales, pro proportionem assignatam. Potestq; fieri instantia contra Durandum: nam ubi substantia & natura differunt realiter, productio non est vi substantiæ principij formalis; & tamen in illa sententia productio divina ad intra habet principium quo proximo personalitatem divinam, nempe generationem Paternitatem: Ergo tenet Durandus solvere argumentum factum.

§. IV.

Impugnantur alie sententia, & vera sententia.

Dico secundo: Principium quo, sive remotum, sive remotum divinarum processionum, non est sola relatio, nec sola perfectio absoluta. Ita D. Thomas infra quæst. 41. art. 5.

Probatur prima pars duplici ratione, quæ ibidem insinuat. Prima est: Principium quo actionis generativæ aut productivæ, est id in quo generatum aut productum producenti assimilatur; cum intentio agentis ea sit, ut terminum productum sibi assimilet in principio quo agit: Apertum producta personis producentibus non in relatione, sed in absoluto assimilantur: Ergo non relatio, sed perfectio absoluta connotans relationem, est principium quo processionum in Deo.

Secunda ratio D. Thomæ est: Proprietates relative